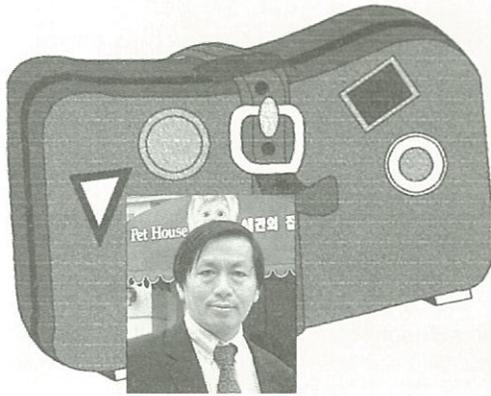

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

: ภาพลักษณ์ใหม่ฟื้นฟูเศรษฐกิจชาติ

* รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ

สภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อทุกวงการ แม้กระทั่ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่สามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศได้เป็นอันดับหนึ่งเสมอ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา หรืออาจกล่าวได้ว่าในทศวรรษที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย นำรายได้เข้า

ประเทศมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของทุกปี ยกเว้นปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ทำรายได้สูงสุด ซึ่งมาจากสาเหตุปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่เหตุการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซีย ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลง ซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย (ดังตารางที่ ๑)

* อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : Ph. D. Univ. of Houston, Texas, U.S.A.

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบสินค้าออกกับรายได้สำคัญของประเทศไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐		ปี พ.ศ. ๒๕๓๑		ปี พ.ศ. ๒๕๓๒	
สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้
๑. การท่องเที่ยว	๕๐,๐๒๔	๑. การท่องเที่ยว	๗๘,๘๕๙	๑. การท่องเที่ยว	๙๖,๓๘๖
๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๔๘,๕๕๕	๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๕๕,๖๒๗	๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๗๔,๐๓๖
๓. ข้าว	๒๒,๗๐๓	๓. ข้าว	๓๔,๖๗๖	๓. ข้าว	๔๕,๔๖๒
๔. มันสำปะหลัง	๒๐,๖๖๑	๔. ยางพารา	๒๗,๑๘๙	๔. ยางพารา	๒๖,๔๒๓
๕. ยางพารา	-	๕. มันสำปะหลัง	๒๑,๘๔๔	๕. มันสำปะหลัง	๒๓,๙๗๔

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๓		ปี พ.ศ. ๒๕๓๔		ปี พ.ศ. ๒๕๓๕	
สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้
๑. การท่องเที่ยว	๑๑๐,๕๗๒	๑. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๐๙,๕๒๔	๑. การท่องเที่ยว	๑๒๓,๘๓๗
๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๘๔,๔๗๒	๒. การท่องเที่ยว	๑๐๐,๐๐๔	๒. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๕๕,๓๘๔
๓. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๒๒,๗๐๓	๓. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๔๖,๔๗๑	๓. อัญมณี	๓๖,๕๕๒
๔. ข้าว	๒๗,๗๗๐	๔. ข้าว	๓๐,๕๑๖	๔. ข้าว	๓๖,๒๑๔
๕. ยางพารา	๒๓,๕๕๗	๕. กุ้งแช่แข็ง	๒๖,๖๘๑	๕. กุ้งแช่แข็ง	๓๑,๖๙๖

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖		ปี พ.ศ. ๒๕๓๗	
สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้
๑. การท่องเที่ยว	๑๒๗,๘๐๒	๑. การท่องเที่ยว	๑๔๕,๒๑๑
๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๑๖,๖๖๙	๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๓๒,๗๗๒
๓. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๖๒,๗๔๔	๓. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๙๒,๐๗๐
๔. อัญมณี	๔๑,๐๓๐	๔. กุ้งแช่น้ำปลา	๔๙,๐๖๑
๕. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๓๙,๔๕๔	๕. คอมพิวเตอร์ (ประกอบ)	๔๕,๓๐๑
๘. ข้าว	๓๒,๙๔๗	๘. ข้าว	๓๙,๒๐๙

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๘		ปี พ.ศ. ๒๕๓๙	
สินค้าออก	รายได้	สินค้าออก	รายได้

หน่วย : ล้านบาท

๑. การท่องเที่ยว	๑๙๐,๗๖๕	๑. การท่องเที่ยว	๒๑๙,๓๖๔
๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๔๒,๔๔๐	๒. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๑๖๕,๒๔๐
๓. คอมพิวเตอร์ (ชิ้นส่วน)	๑๒๘,๔๓๒	๓. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๑๘,๕๒๑
๔. ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๖๒,๑๕๖	๔. เครื่องใช้ไฟฟ้า	๑๐๖,๕๖๙
๕. ยางพารา	๖๑,๒๖๒	๕. ยางพารา	๖๘,๓๙๐
๘. ข้าว	๔๘,๖๒๙	๘. ข้าว	๕๐,๙/๓๙

จากการศึกษาสถิติการทำรายได้เข้าประเทศ (สินค้าออก) ของประเทศไทยในช่วงทศวรรษ (ปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๙) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เป็นอันดับ ๑ ซึ่งมีมูลค่าถึง ๑,๒๔๒,๘๒๖ ล้านบาท หรือ ๑.๒๔๓ ล้านล้านบาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยทำรายได้ให้แก่ประเทศมีมูลค่าอย่างมหาศาลเป็น อันดับ ๑ ในทศวรรษนี้เหนือสินค้าส่งออกอื่นใด ยิ่งไป

กว่านั้นเมื่อพิจารณาประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งเป็นที่นิยมในการท่องเที่ยวนานาชาติและสามารถใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก จากสถิติองค์การการท่องเที่ยวโลก ประเทศไทย มีศักยภาพในด้าน การท่องเที่ยวโลกสูงมากติดอยู่ในอันดับ ๑๐ ของโลกจากจำนวน ๒๐๐ ประเทศทั่วโลก (ดูตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ รายได้สูงสุดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน ๒๐ ประเทศแรกของโลก ในปี พ.ศ.๒๕๓๘

อันดับที่	ประเทศ	รายรับท่องเที่ยว
		(หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ)
๑	สหรัฐอเมริกา	๕๘,๓๙๐
๒	ฝรั่งเศส	๒๙,๓๒๒
๓	อิตาลี	๒๙,๐๙๒
๔	สเปน	๒๕,๐๖๕
๕	สหราชอาณาจักร	๑๙,๔๖๘
๖	ออสเตรเลีย	๑๒,๕๐๐

อันดับที่	ประเทศ	รายรับท่องเที่ยว
๗	เยอรมัน	๑๑,๙๒๒
๘	ฮ่องกง	๙,๐๗๕
๙	จีน	๘,๗๓๓
๑๐	ไทย	๗,๕๕๖
๑๑	สิงคโปร์	๗,๕๕๐
๑๒	สวีตเซอร์แลนด์	๗,๒๕๐
๑๓	แคนาดา	๗,๐๔๘
๑๔	โปแลนด์	๗,๐๐๐
๑๕	ออสเตรเลีย	๖,๘๗๕
๑๖	เม็กซิโก	๖,๐๗๐
๑๗	เนเธอร์แลนด์	๖,๐๕๐
๑๘	เกาหลีใต้	๕,๕๗๙
๑๙	เบลเยียม	๕,๒๕๐
๒๐	อินโดนีเซีย	๕,๒๓๓

จากตารางที่ ๒ รายได้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มากที่สุด ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำรายได้ ๕๘,๓๗๐ ล้านดอลลาร์ อันดับที่ ๒-๗ เป็นกลุ่มยุโรปที่พัฒนาแล้ว เช่น ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน อังกฤษ ออสเตรีย และเยอรมัน ในอันดับที่ ๘-๙ ได้แก่ ฮ่องกง และจีน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศเอเชียที่ทำรายได้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มากกว่าประเทศไทย ซึ่งติดอันดับที่ ๑๐ และในจำนวน ๒๐ อันดับแรกนี้ มีประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิกเพียง ๗

ประเทศ ที่ติดอันดับเท่ากัน ถ้าพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่า ฮ่องกง ได้มีการวางรากฐานในด้านปัจจัยสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวไว้เป็นอย่างดีและมานาน เช่น ด้านสถานที่พัก โรงแรม สิ่งอำนวยความสะดวก วัฒนธรรม ผสมผสานของคนตะวันตกและตะวันออก ความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นเมือง สาธารณูปโภคและที่สำคัญการประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ของประเทศ การซื้อสินค้าราคาถูก เป็นต้น ทำให้ฮ่องกงทำรายได้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เที่ยวเข้าประเทศ ๙,๐๗๕ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ ๒๓๕,๙๕๐ ล้านบาท (๑ เหรียญสหรัฐ= ๒๖ บาท ปี พ.ศ. ๒๕๓๘) ซึ่งทำรายได้มากกว่าประเทศไทย จำนวน ๑,๕๖๙ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ ๔๕,๑๘๕ ล้านบาท (๑ เหรียญสหรัฐ=๒๖ บาท) อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ของฮ่องกงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในด้านเศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือ การที่ประเทศฮ่องกง ซึ่งอยู่ในการดูแลของประเทศอังกฤษมา ๙๙ ปี และถูกโอนกลับคืนสู่ประเทศจีน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ กอปรกับสถานการณ์การโจมตีระบบการเงินของประเทศในกลุ่มเอเชีย เรื่องของโรคระบาดจากสัตว์สู่คน และวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของหลายประเทศในเอเชีย ส่งผลโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศฮ่องกง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายงานเมื่อไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๔๑ กล่าวว่า ประเทศฮ่องกงกำลังได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นการคาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวฮ่องกงจะมีแนวโน้มลดลงและจะแข่งขันกับประเทศไทยไม่ได้ ในขณะที่ประเทศจีนซึ่งอยู่ในอันดับ ๙ เหนือจากประเทศไทย ๑ อันดับ ทำรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ ๘,๗๓๓ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือจำนวน ๒๗,๐๕๘ ล้านบาท (๑ เหรียญสหรัฐ=๒๖ บาท ปี พ.ศ. ๒๕๓๘) ซึ่งทำรายได้มากกว่าประเทศไทยจำนวน ๑๗๗ ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ ๔,๖๐๒ ล้านบาท ซึ่งพอ

อธิบายได้ว่า ประเทศจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเปิดประเทศในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จากนโยบายลัทธิคอมมิวนิสต์เข้มข้นค่อยผ่อนปรน และได้ใช้ศักยภาพปัจจัยแหล่งสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น อารยธรรมอันเก่าแก่กว่า ๔,๐๐๐ ปี สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น กำแพงเมืองจีน โบราณสถาน อนุสรณ์สถาน ปราสาทราชวังของจักรพรรดิ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในประเทศจีนยังคงราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในเอเชียและยุโรป อย่างไรก็ตาม วิกฤตการณ์เศรษฐกิจเอเชียก็ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวของจีนบ้าง การเอาเปรียบนักท่องเที่ยวต่างชาติ สุขอนามัยสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว กฎระเบียบที่ล้าสมัย และการพัฒนาด้านทรัพยากรและบุคลากรการท่องเที่ยวของจีนยังกระทำอย่างช้า ทำให้การขยายตัวการท่องเที่ยวของจีนจึงเคลื่อนตัวได้ไม่เร็วนัก

สำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ ๑๐ ในด้านการทำรายได้ในตลาดท่องเที่ยวโลกจากจำนวน ๒๐๐ ประเทศ ถือว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ถือว่าเป็นตลาดที่มีคุณภาพดีในสายตาของนักท่องเที่ยวนานาชาติ ซึ่งนักท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญในการเลือกตัดสินใจมาท่องเที่ยวประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดท่องเที่ยวกลุ่มเอเชียแปซิฟิก พบว่า โดยภาพรวมประเทศไทยมีความได้เปรียบ (Advantage) ประเทศเอเชียแปซิฟิกในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญได้แก่

๑. สถานที่ทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ประเทศไทยมีมรดกโลกทางประวัติศาสตร์ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และบ้านเชียง เป็นต้น

๒. วัฒนธรรม วัฒนธรรมไทยมีความหลากหลาย สวยงามตระการตา มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย

๓. อธิษาศัยของคนไทย ค่อนข้างจะซนระใจผู้มาเยือน คนไทยมีความเป็นมิตรไมตรีกับนักท่องเที่ยวมากกว่าชาติอื่น ๆ ยิ้มสยาม ทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกอบอุ่นใจ

๔. อาหาร อาหารไทยค่อนข้างมีสีสัน มีรสเผ็ดและปรุงรสชาติค่อนข้างอร่อยแตกต่าง

กับประเทศอื่น อาหารในโรงแรมสะอาดมีคุณภาพถูกสุขอนามัย เมืองไทยมีผลไม้หลากหลาย

๕. สีสนัในยามราตรี นักท่องเที่ยวนานาชาติ มีโอกาสที่จะได้พักผ่อน หรือนันทนาการยามเย็นค่ำในกิจกรรมกลางคืน เช่น ออกไปรับประทานอาหารค่ำ ฟังดนตรีเต้นรำ ดูการแสดงวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย และไม่แพงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ

เมื่อได้สำรวจนักท่องเที่ยวต่างชาติ และบริษัททัวร์ต่างประเทศเกี่ยวกับประเทศ ยอดนิยมของนักท่องเที่ยวและบริษัททัวร์ต่างประเทศในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก พบว่า (ดูตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ ประเทศที่ได้รับความนิยมสูงในกลุ่มเอเชียแปซิฟิก

อันดับที่	นักท่องเที่ยวเลือกประเทศยอดนิยม	บริษัททัวร์เลือกประเทศยอดนิยม
๑	ออสเตรเลีย	ออสเตรเลีย
๒	ญี่ปุ่น	ไทย
๓	ไทย	มาเลเซีย
๔	สิงคโปร์	อินโดนีเซีย
๕	อินโดนีเซีย	จีน
๖	เวียดนาม	ฮ่องกง
๗	ฮ่องกง	สิงคโปร์
๘	มาเลเซีย	
๙	จีน	
๑๐	ไต้หวัน	

กลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก ประเทศออสเตรเลียเป็นจุดหมายปลายทางที่ทั้งนักท่องเที่ยวและบริษัททัวร์ต่างประเทศให้ความนิยมสูงสุดและเป็นที่น่าแสดงความยินดีอย่างยิ่งที่ประเทศไทยเป็นรองชนะเลิศ โดยที่กลุ่มบริษัททัวร์ต่างประเทศเลือกเป็นอันดับที่ ๒ และในบรรดานักท่องเที่ยวก็เลือกเป็นอันดับที่ ๓ รองจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งตรงกับข้อคิดของนักท่องเที่ยวนานาชาติ ที่ให้ความไว้วางใจในประเทศไทย และจากผลการประกวดงานส่งเสริมการท่องเที่ยวนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก เรียกว่า International Tourism-Borse 1998 ที่จัดขึ้นที่ประเทศเยอรมัน เมื่อต้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๑ นี้ ปรากฏว่าประเทศไทยได้รับรางวัลจาก PATA สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เรียกว่า รางวัล Best Marketing Effort เช่นเดียวกัน จังหวัดภูเก็ต ได้รับรางวัล Goldener Globo 1997 ประเภท Dream Beach ซึ่งได้สำรวจโดยนิตยสาร Globo Magazine ที่เป็นนิตยสารท่องเที่ยวของประเทศเยอรมนีจากนักท่องเที่ยวให้คะแนนยอดเยี่ยมสถานที่ท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเล โดยมีการจัดอันดับรองลงมา ได้แก่ ชายหาดลาติกด์ ฟลอริดา มัลดีฟท์ และฮาวาย สำหรับรางวัลต่างๆ ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จสูงสุด ได้แก่

รางวัลที่ ๒ ในเรื่อง Shopping รองจากสหรัฐอเมริกา

รางวัลที่ ๓ ในเรื่อง Price-Value for

Money รองจากอินโดนีเซียและตุรกี

รางวัลที่ ๔ ในเรื่อง Best Destination รองจากออสเตรเลียและแคนาดา

รางวัลที่ ๕ ในเรื่อง Food and Beverage รองจากสวิตเซอร์แลนด์ เม็กซิโก และอิตาลี

รางวัลที่ ๖ ในเรื่อง Most Visited Country รองจากสหรัฐอเมริกา สเปน อิตาลี และเยอรมัน

บทสรุป

กล่าวโดยสรุปประเทศไทยถึงแม้ว่ากำลังอยู่ในสภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและอยู่ในการควบคุมดูแลจากคณะกรรมการการเงินระหว่างประเทศ (IMF) แต่ในแง่ที่ดีและเป็นภาพลักษณ์ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติต่างก็ให้ความไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นในประเทศไทยส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเป็นการช่วยกู้ภาพลักษณ์ ช่วยกู้เศรษฐกิจของชาติ และสร้างความไว้วางใจเครดิตของประเทศ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนน่าจะร่วมมือประสานงานเป็นเจ้าของบ้านที่ดี ต้อนรับนักท่องเที่ยวและช่วยกันแก้ภาพลักษณ์ในทางลบโดยเร็ว เช่น นักฉวยโอกาสแสวงหากำไรจากนักท่องเที่ยว หลอกลวง ต้มตุ๋น ขยายเกินราคา และการก่อคดีอาชญากรรม ข่มขืนฆ่าเราต่างๆ จักได้สร้างชื่อเสียงของประเทศและช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับมาเจริญรุ่งเรืองสืบไป □□